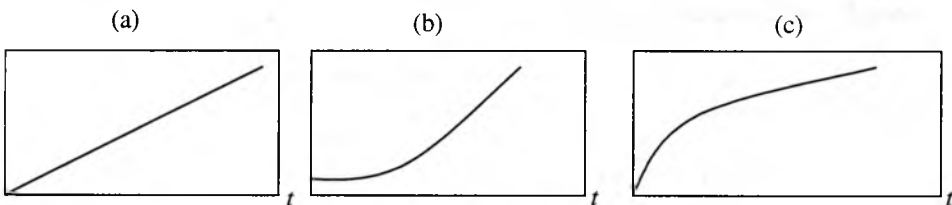

BOGUSŁAW GUZIK, WITOLD JUREK

PRÓBA OSZACOWANIA PRZYSPIESZEŃ/OPOŹNIENÍ PROCESÓW PRYWATYZACJI PRZEDSIĘBIORSTW PAŃSTWOWYCH W OKRESIE 1991 - 1997

1. WSTĘP

W poglądach wypowiedzianych na temat prywatyzacji zarówno na początku tego procesu jak i później spotykać można było skrajne oceny. Jedni twierdzili, że proces prywatyzacji należy kontynuować z umiarem i równomiernie, np. ze stałymi przyrostami liczby prywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych. Formalnie oznacza to, że (skumulowana) liczba przedsiębiorstw sprywatyzowanych od początku prywatyzacji do danego momentu czasu t , miałyby rosnać *liniowo* (rys. 1a).

Rys. 1.

Zwolennicy bardzo szybkiej prywatyzacji wypowiedzieli z kolei pogląd, że prywatyzacji należy dokonać jak najszybciej, z możliwie dużym przyspieszeniem. Formalnie odpowiada to wzrostowi coraz szybszemu (typ 1b), na przykład wzrostowi wykładniczemu.

Występował też pogląd, że prywatyzację należy prowadzić ostrożnie, z coraz mniejszymi, wobec zmniejszania się puli przedsiębiorstw państwowych, wygasającymi, przyrostami. Formalnie odpowiada to wzrostowi coraz wolniejszemu (typ 1c), na przykład wzrostowi opisywanemu funkcją potęgową.

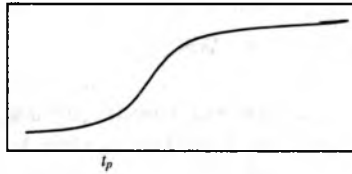
Listę tych poglądów można rozszerzyć jeszcze o jeden, dziś już oczywisty: prywatyzacja była **nowym** procesem ekonomicznym, a te zazwyczaj odznaczają się rozwojem tzw. *S*-kształtnym o następujących własnościach:

- 1) występujący do pewnego momentu t_p początkowy entuzjazm lub łatwość dokonywania działań powodują, że nowe zjawisko ekonomiczne rośnie coraz szybciej (typ 1b);

- 2) następnie entuzjazm wygasa, kurczą się możliwości łatwego realizowania zamierzeń, pojawiają się trudności wzrostu, następuje przełączenie ze wzrostu coraz szybszego na wzrost coraz wolniejszy;
- 3) po tym przełączeniu zjawisko nadal rośnie, ale coraz wolniej (typ 1c);
- 4) dalszy wzrost nie może być nieograniczony, gdyż zasoby są ograniczone, a analizowane zjawisko ma poziom nasycenia¹.

W analizie ilościowej zjawisk gospodarczych (np. ekonometrii) znane są różne funkcje odpowiadające przedstawionym przebiegom zjawisk gospodarczych. Są to, na przykład:

— *trendy logistyczne*

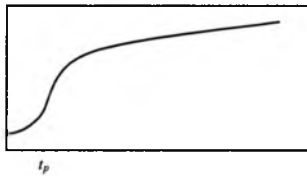

Rys. 2

$$(1) y = \frac{a}{1 + be^{-ct}} \quad (a, b, c > 0), e - \text{podstawa logarytmu naturalnego.}$$

W przypadku trendu logistycznego parametr a jest poziomem nasycenia;

— *trendy wykładniczo-hiperboliczne*

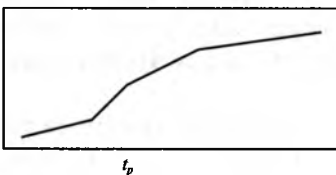

Rys. 3

$$(2) y = ae^{-ct} \quad (a, c > 0).$$

W przypadku trendu wykładniczo-hiperbolicznego, parametr a jest poziomem nasycenia;

— *trendy segmentowe, na przykład trend o segmentach liniowych*

Rys. 4

Segment nr i ma postać: $y = a_i t + b_i$.

Moment przejścia z jednego segmentu na następny to tzw. punkt zwrotny.

¹ W naszym przypadku ograniczony jest zasób przedsiębiorstw państwowych do sprywatyzowania.

Takiego też typu rozwoju, ze **zmienną intensywnością** – początkowo dużą, potem małą, należało oczekiwać na starcie procesów prywatyzacyjnych, a nie rozwoju typu (a), (b), (c) z rys. 1. W istocie rzeczy tak też się stało, co zilustrowano na rys. 5 (str. 212), na którym przedstawiono (skumulowaną) liczbę sprywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych w zasadniczych sekcjach EKD w okresie od II kwartału 1990 do danego kwartału.

Jak widać z wykresu, rozwój liczby sprywatyzowanych przedsiębiorstw charakteryzował się zmienną intensywnością. Początkowo była ona wysoka, potem – gdzieś w połowie 1993 roku – osłabła, a na koniec – w większości sekcji – była stosunkowo mała. Dodatkowo, oczywiście, liczba przekształceń prywatyzacyjnych jest ograniczona, gdyż ograniczona jest liczba przedsiębiorstw państwowych.

W artykule, zakładając, że prywatyzacja charakteryzuje się przebiegiem **logistycznym** próbujemy oszacować przyspieszenia/opóźnienia procesów prywatyzacyjnych w okresie poszczególnych rządów w Polsce. Chcemy zweryfikować, na ile słuszne są opinie o tym, że jedne rządy hamowały procesy prywatyzacyjne, a inne je przyspieszały².

2. MATERIAŁ STATYSTYCZNY. ZAKRES BADAŃ

Przedmiotem badania jest stan prywatyzacji na koniec danego kwartału, czyli *skumulowana* liczba przekształconych przedsiębiorstw państwowych w okresie od początku prywatyzacji w Polsce (tzn. od II kwartału 1990 r.) do danego kwartału. Graniczna obserwacja dotyczy IV kwartału 1997 r.

W ślad za dominującymi w statystyce Głównego Urzędu Statystycznego oraz Ministerstwa Skarbu Państwa rozwiązaniami statystycznymi, rozpatrzono następujące sekcje EKD:

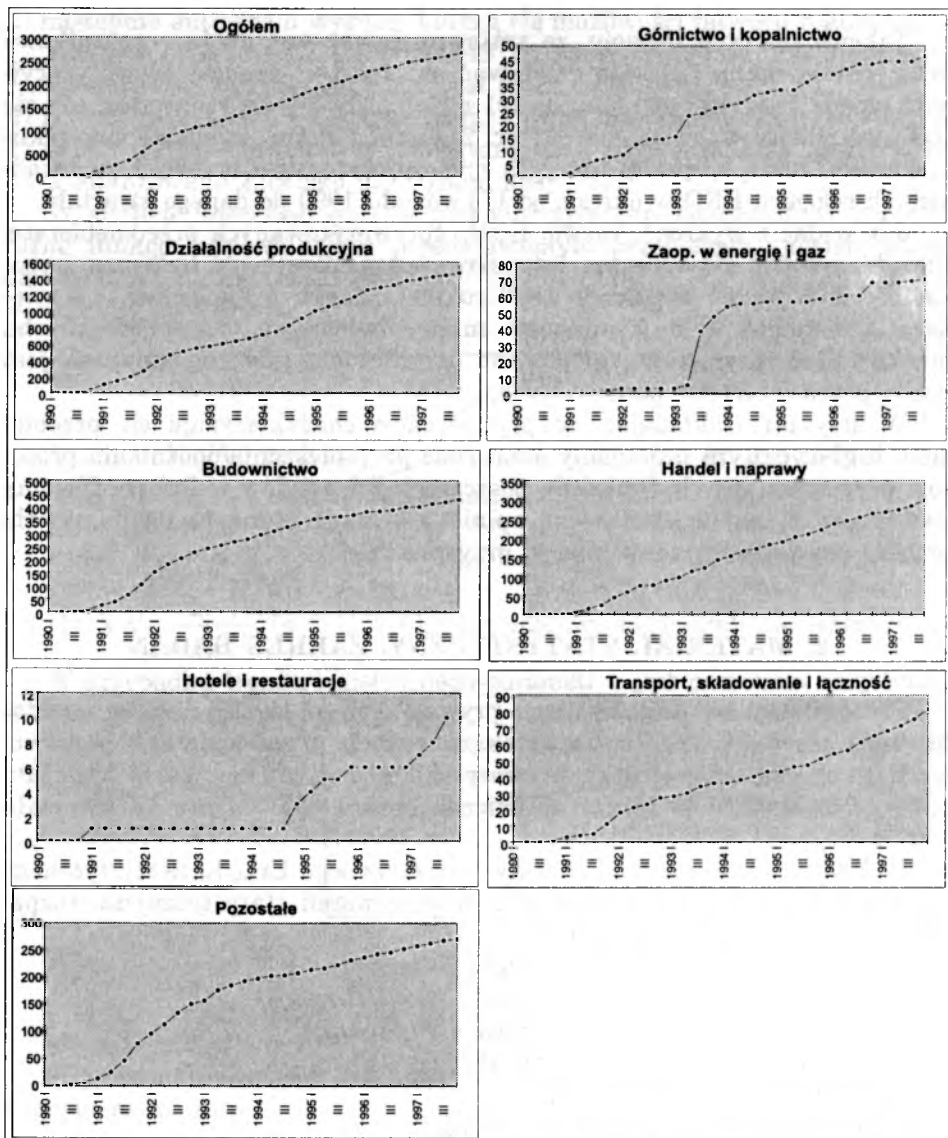
- 1) Przedsiębiorstwa ogółem (w skrócie – *Ogółem*),
- 2) Górnictwo i kopalnictwo (w skrócie – *Górnictwo*),
- 3) Działalność produkcyjna (w skrócie – *Produkcja*),
- 4) Zaopatrzenie w energię i gaz (w skrócie – *Energia*),
- 5) Budownictwo (*Budownictwo*),
- 6) Handel i naprawy (w skrócie – *Handel*),
- 7) Hotele i restauracje (w skrócie – *Hotele*),
- 8) Transport, składowanie i łączność (w skrócie – *Transport*),
- 9) Pozostałe wyroby i usługi (w skrócie – *Pozostałe*).

Nie badano prywatyzacji w rolnictwie – z uwagi na jej krótkotrwałość i już zakończony charakter oraz w sektorze bankowym, ubezpieczeniowym, a ogólniej w sektorze usług dawniej zwanych nieprodukcyjnymi – w związku z brakiem danych.

Badano liczbę zakończonych przekształceń, czyli sumę liczby przedsiębiorstw państwowych:

- 1) przekształconych w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa,

² Gdyby istniała taka dyscyplina, artykuł można byłoby zaliczyć do „ekonometrii politycznej”.

Rys. 5. Skumulowana liczba sprywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych

- 2) sprzedanych,
- 3) oddanych w odpłatne użytkowanie,
- 4) wniesionych do spółki.

Dalej niekiedy sumę tę nazywamy liczbą przedsiębiorstw sprywatyzowanych, choć – jak wiadomo – przekształcenie w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa jest jedynie wstępem do „prawdziwej” prywatyzacji.

Dane statystyczne pochodzą z informacji i opracowań GUS na temat prywatyzacji (np. *Prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych według stanu*

na ....) oraz z danych uzyskanych bezpośrednio w GUS za pośrednictwem Ministerstwa Skarbu Państwa.

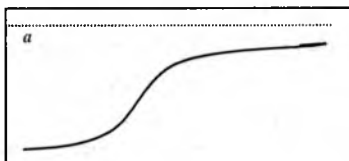
Przeprowadzona dalej analiza dotyczy intensywności prywatyzacji w okresie rządów:

1) T. Mazowieckiego	1990 II - 1990 IV,
2) J. K. Bieleckiego	1991 I - 1991 IV,
3) J. Olszewskiego	1992 I - 1992 II ³ ,
4) H. Suchockiej	1992 III - 1993 III,
5) W. Pawłaka	1993 IV - 1995 I,
6) J. Oleksego	1995 II - 1996 I,
7) W. Cimoszewicza	1996 II - 1997 III.

W przypadku, gdy na dany kwartał przypadły rządy dwóch premierów, kwartał przypisano temu, który rządził większą jego część.

3. PROCEDURA SZACOWANIA PRZYSPIESZEŃ/OPÓŹNIEŃ PRYWATYZACJI

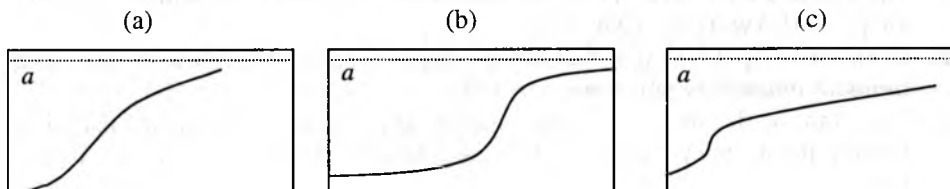
1. Kierując się stwierdzeniem, że prywatyzacja jest nowym procesem ekonomicznym, przyjęto hipotezę, że jej rozwój, niezależnie od rządu, lokalnych zahamowań, czy przyspieszeń, był globalnie generowany przez **model logistyczny**:

$$y = \frac{a}{1 + be^{-ct}} \quad (a, b, c > 0)$$

Rys. 6.

2. Poziom nasycenia, a , modelu logistycznego stosowanego do opisu procesów prywatyzacyjnych jest znany. Jest to przeznaczona do sprywatyzowania liczba przedsiębiorstw państwowych na starcie prywatyzacji. Pozostałe dwa parametry (b oraz c) wynikają natomiast z **różnic w postawach** poszczególnych rządów wobec prywatyzacji, czego formalnym wyrazem są **różne** funkcje logistyczne, o tym samym poziomie nasycenia a . Przykładowe wykresy wspomnianych funkcji pokazano na rys. 7(a) - 7(c).

Rys. 7.

³ Premierem od połowy czerwca do połowy lipca 1992 był W. Pawlak, który jednak nie sformułował rządu.

W przypadku wskazanym na rys. 7(a) prywatyzacja jest bardzo szybka, a poziom docelowy – prawie całkowite sprywatyzowanie zaplanowanej liczby przedsiębiorstw a – zostaje osiągnięty bardzo szybko. W przypadku pokazanym na rys. 7(b) prywatyzacja jest wolniejsza – z długą fazą początkową. Jest ona doprowadzona do końca później niż w przypadku 7(a). W sytuacji ilustrowanej na rys. 7(c) początkowo prywatyzacja jest bardzo szybka, ale potem następuje generalne zahamowanie tempa przekształceń. Druga faza prywatyzacji jest bardzo długa, a dochodzenie do celu bardzo powolne.

3. Szacowanie przyspieszeń/opóźnień procesów prywatyzacyjnych polegało na ustaleniu **hipotetycznego** momentu czasu, do którego

(I) przy zadanym poziomie nasycenia a (np. 90% przedsiębiorstw na starcie prywatyzacji),

(II) i pozostałych parametrach trendu logistycznego **oszacowanych na danych historycznych** z wybranych przedziałów czasu,

prawie w całości zrealizowane zostałyby zamierzenia prywatyzacyjne.

Dla uniknięcia nieporozumień dodajmy, że w przeprowadzonej próbie ustalania przyspieszeń/opóźnień prywatyzacji założono, że rozwój liczby sprywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych *z natury rzeczy* musiał mieć charakter logistyczny, stąd też *z natury rzeczy* spowolnienie tempa prywatyzacji obserwowane od połowy 1993 roku musiało nastąpić. Nie zakładano więc, na przykład, że „wzorcowy” wzrost miał się odbywać ze stałymi przyrostami (wzrost liniowy), podobnymi do przyrostów z fazy początkowego intensywnego rozwoju prywatyzacji. Nie przyjmowano też, że „wzorcowy” wzrost miał być wzrostem wykładniczym, gdyż to byłoby trudne do utrzymania na dłuższą metę. Przyjmowano natomiast założenia bardziej realistyczne, a mianowicie, że tempo prywatyzacji musiało z istoty *nowych* procesów ekonomicznych ulec osłabieniu. W rezultacie przyjmowano, że cały przebieg musiał być przebiegiem logistycznym.

To co chciano zrobić, to zbadać, czy owo **naturalne** spowolnienie było: — relatywnie większe od „wzorcowego” – i wtedy można mówić o **spowolnieniu** procesów prywatyzacyjnych, czy też

— relatywnie mniejsze od „wzorcowego” – i wtedy, mimo spowolnienia charakterystycznego dla modelu logistycznego, można mówić o przyspieszeniu procesów prywatyzacyjnych.

Bardziej szczegółowo szacowanie przyspieszeń/opóźnień prywatyzacji polegało na zastosowaniu następującej procedury symulacyjnej:

1. Niech A oznacza liczbę przedsiębiorstw państwowych na starcie prywatyzacji (w II kwartale 1990 roku).
2. Ustalono hipotetyczny docelowy stopień sprywatyzowania przedsiębiorstw państwowych γ ; np. $\gamma = 0,9^4$.
3. Przy danym docelowym stopniu sprywatyzowania γ , wyznaczono maksymalną liczbę sprywatyzowanych przedsiębiorstw państwowych. Wynosi ona

⁴ $\gamma = 0,9$ odpowiada sytuacji, gdy planuje się sprywatyzowanie 90% liczby przedsiębiorstw państwowych. Podczas obliczeń symulacyjnych przyjmowano różne wartości parametru γ .

$$(3) \quad a = \gamma A .$$

Jest to poziom nasycenia.

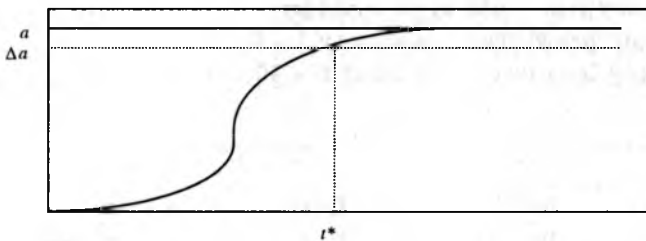
4. Założono, że dochodzenie do tego poziomu prywatyzacji odbywa się w sposób wskazywany przez model logistyczny (1), w którym poziom nasycenia, a , określony jest przez równanie (3).
5. Niech T oznacza okres, na podstawie którego szacuje się parametry przebiegu procesu prywatyzacji według modelu logistycznego⁵.
6. Na podstawie informacji kwartalnych o skumulowanej liczbie sprywatyzowanych przedsiębiorstw w okresie T oraz założonego poziomu nasycenia a , ekonometrycznie szacowano pozostałe parametry, b , c , trendu logistycznego⁶.

Otrzymano w ten sposób symulowany przebieg procesu prywatyzacji, jak **gdyby** odbywał się on według charakterystyk z okresu T .

7. Ustalono procent Δ , zamierzonego stopnia prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Jest to stopień praktycznego zbliżenia się do poziomu nasycenia, np. $\Delta = 0,99$ ⁷.
8. Na podstawie otrzymanego trendu logistycznego wyznaczono moment czasu t^* , w którym, praktycznie biorąc, zakończono by proces prywatyzacji, gdyby odbywał się on według tempa i intensywności z przedziału T . Moment t^* jest to taki najwcześniejszy moment czasu t , dla którego spełniona jest nierówność:

$$(4) \quad \frac{a}{1 + be^{-ct}} \geq \Delta a ,$$

czyli moment, dla którego (przy przebiegu logistycznym charakterystycznym dla przedziału T) sprywatyzowano by przynajmniej $\Delta\%$ założonej liczby przedsiębiorstw $a = \gamma A$.

Rys. 8.

⁵ Jeśli, na przykład, okres T to lata 1990 - 1993, to w takim wypadku symulowano proces prywatyzacji według intensywności z lat 1990 - 1993. Rozpatrywano różne okresy czasu.

⁶ Przy ustalonym poziomie nasycenia a , pozostałe parametry doszacowywano klasyczną mnk jako parametry następującej formy zlinearyzowanej:

— przy danej wartości a zamiast funkcji (1) rozpatrywano funkcję
 $Y/a = 1/(1+be^{-ct})$, czyli $a/Y = 1 + 1/be^{-ct}$;

— formą zlinearyzowaną jest

$$\ln(a/Y - 1) = \ln b - ct.$$

Postępowanie ma sens, gdy $a > Y$ (i, oczywiście, gdy $Y, a, b > 0$).

⁷ $\Delta = 0,99$ oznacza, że prywatyzację uznajemy za zakończoną, gdy sprywatyzowano przynajmniej 99% założonej liczby przedsiębiorstw (99% liczby $a = \gamma A$).

4. ZASADNICZE WARIANTY RACHUNKÓW SYMULACYJNYCH

- Ustalono kilka wariantów zamierzeń na starcie prywatyzacji:
(a) 90%, (b) 80%, (c) 75%, (d) 60%, (e) 50%, (f) 40%
liczby przedsiębiorstw państwowych w I kwartale 1990 roku, tzn. ustalono kilka wariantów wartości $\gamma = 0,9; 0,8; 0,75; 0,6; 0,5; 0,4$.
- Przyjęto, że prywatyzacja byłaby praktycznie zakończona, gdyby sprywatyzowano 99% „planowanej” do prywatyzacji liczby przedsiębiorstw (gdyby osiągnięto 99% poziomu nasycenia), tak więc $\Delta = 0,99$.
- Rozpatrzone wiele wariantów przedziałów czasu, na podstawie których szacowano parametry hipotetycznego logistycznego przebiegu prywatyzacji. Rozpatrzone następujące przedziały czasu:
  - 1) **kumulacyjnie – od początku prywatyzacji do zakończenia pracy danego rządu** (czyli od rządu T. Mazowieckiego do rządu danego); są to warianty numerowane dalej od 1 do 7;

Tabela 1

1	1990 II	1990 IV	M - M	Mazowiecki - Mazowiecki
2	1990 II	1991 IV	M - B	Mazowiecki - Bielecki
3	1990 II	1992 II	M - L	Mazowiecki - Olszewski
4	1990 II	1993 III	M - S	Mazowiecki - Suchocka
5	1990 II	1995 I	M - P	Mazowiecki - Pawlak
6	1990 II	1996 I	M - O	Mazowiecki - Oleksy
7	1990 II	1997 III	M - C	Mazowiecki - Cimoszewicz

2) kumulacyjnie – dla typu rządów:

- rządy prawicowe – warianty 1 - 4,
- rządy lewicowe – warianty 8 - 10;

Tabela 2

8	1993 IV	1995 I	P - P	Pawlak - Pawlak
9	1993 IV	1996 I	P - O	Pawlak - Oleksy
10	1993 IV	1997 III	P - C	Pawlak - Cimoszewicz

3) dla poszczególnych rządów – warianty 11 - 17;

Tabela 3

11	1990 II	1990 IV	M - M	Mazowiecki
12	1991 I	1991 IV	B - B	Bielecki
13	1992 I	1992 II	L - L	Olszewski
14	1992 III	1993 III	S - S	Suchocka
15	1993 IV	1995 I	P - P	Pawlak
16	1995 II	1996 I	O - O	Oleksy
17	1996 II	1997 III	C - C	Cimoszewicz

5. WYNIKI SYMULACJI

- W tabeli 4 podano długość hipotetycznego okresu prywatyzacji, o ile — przebiegałaby ona według modelu logistycznego zaobserwowanego w odpowiednim przedziale czasu, a
- stopień sprywatyzowania przedsiębiorstw państwowych wyniósłby 90% ($\gamma = 0,90$).

Tabela 4

Symulacja hipotetycznego roku zakończenia prywatyzacji 90% przedsiębiorstw⁸

Nr wariantu	Przedział czasu		Rząd	Sekcja EKD								
	początek	koniec		ogółem	górnictwo	produkcja	energia	budownictwo	handel	hotele	transport	pozostałe
1	1990 II	1990 IV	M - M	1993		1993		1994				1994
2	1990 II	1991 IV	M - B	1994	1997	1994	2023	1994	1995		1998	1995
3	1990 II	1990 II	M - L	1995	1997	1995	2007	1995	1995		1997	1995
4	1990 II	1993 III	M - S	1997	1999	1997	2003	1997	1997		1999	1997
5	1990 II	1995 I	M - P	1999	2001	1999	2000	1999	1999	2040	2003	2000
6	1990 II	1996 I	M - O	2001	2003	2001	2001	2001	2001	2013	2005	2002
7	1990 II	1997 III	M - C	2003	2005	2003	2002	2004	2003	2009	2009	2005
8	1993 IV	1995 I	P - P	2011	2014	2006	2022	2014	2013	2000	2033	2040
9	1993 IV	1996 I	P - O	2012	2015	2007	2043	2022	2013	2001	2030	2033
10	1993 IV	1997 III	P - C	2015	2018	2010	2030	2032	2014	2003	2025	2030
11	1990 II	1990 IV	M - M	1993		1993		1994				1994
12	1991 I	1991 IV	B - B	1996	1995	1997	2003	1996	1995		1998	1995
13	1992 I	1992 II	L - L	2000	1997	2000		2000	1999		2005	2001
14	1992 III	1993 III	S - S	2010	2002	2015	1997	2011	2005		2013	2006
15	1993 IV	1995 I	P - P	2011	2014	2006	2022	2014	2013	2000	2033	2040
16	1995 II	1996 I	O - O	2013	2010	2008	2048	2038	2012	2008	2023	2022
17	1996 II	1997 III	C - C	2026	2052	2022	2018	2041	2021	2004	2022	2031

WNIOSKI

1. Na podstawie wariantu 7. symulacji można przypuścić, że gdyby utrzymano tempo i intensywność prywatyzacji z całego badanego przedziału czasu, tj. od 1990 do 1997 roku, prywatyzacja 90% przedsiębiorstw w większości sekcji gospodarki mogła być zakończona mniej więcej w latach 2003 - 2005, a w sekcjach: *Hotele i restauracje* oraz *Transport, składowanie i łączność* – o pięć lat później – do roku 2009.

2. Gdyby utrzymano intensywność prywatyzacji z okresu rządów pracowniczych, od T. Mazowieckiego do H. Suchockiej (wariant 4), to prywaty-

⁸ Pusta kratka w tabeli oznacza niemożliwość oszacowania okresu granicznego. Miało to, na przykład, miejsce, gdy w danym przedziale czasu zjawisko było stałe, co uniemożliwiało wyznaczenie parametrów trendu. Niekiedy też, z powodu małej liczby danych, oszacowane parametry nie były dodatnie, co zakłada standardowa wersja trendu logistycznego.

zacja w przeważającej części gospodarki byłaby praktycznie zakończona – do około 1997 roku, a tylko w sekcjach *Zaopatrzenie w energię i gaz, Górnictwo i kopalnictwo* oraz *Transport, składowanie i łączność* – do około 2000 roku.

3. Bardzo istotne opóźnienia dynamiki procesów prywatyzacyjnych są charakterystyczne dla rządów koalicji lewicowej – W. Pawlaka - J. Oleksego - W. Cimoszewicza. Gdyby prywatyzacja od swego początku w 1990 roku przebiegała według tempa i intensywności zarejestrowanej w okresie rządów tej koalicji, trwałaby ona jeszcze przez najbliższe dwadzieścia lat, gdzieś do roku 2015 - 2020, a niekiedy nawet (*Zaopatrzenie w energię i gaz, Budownictwo, Transport, Pozostałe sekcje*) – gdzieś do roku 2030. Nietypowe jest tylko *Hotelarstwo*, ale udział tej sekcji w całości liczby przedsiębiorstw jest minimalny.

Tabela 5

Symulacja hipotetycznego roku zakończenia prywatyzacji 75% przedsiębiorstw

Nr wariantu	Przedział czasu		Rząd	Sekcja EKD								
	początek	koniec		ogółem	górnictwo	produkcja	energia	budownictwo	handel	hotele	transport	pozostałe
1	1990 II	1990 IV	M - M	1993		1993		1994				1994
2	1990 II	1991 IV	M - B	1994	1997	1994	2022	1994	1995		1997	1994
3	1990 II	1990 II	M - L	1995	1997	1995	2007	1995	1995		1997	1995
4	1990 II	1993 III	M - S	1996	1999	1997	2003	1997	1997		1999	1997
5	1990 II	1995 I	M - P	1999	2000	1999	1999	1999	1999	2037	2003	1999
6	1990 II	1996 I	M - O	2000	2002	2000	2000	2001	2001	2012	2005	2001
7	1990 II	1997 III	M - C	2003	2004	2002	2002	2004	2003	2008	2008	2004
8	1993 IV	1995 I	P - P	2009	2011	2005	2017	2012	2010	2000	2031	2033
9	1993 IV	1996 I	P - O	2009	2012	2005	2035	2018	2010	2000	2028	2026
10	1993 IV	1997 III	P - C	2012	2015	2007	2023	2026	2011	2002	2024	2024
11	1990 II	1990 IV	M - M	1993		1993		1994				1994
12	1991 I	1991 IV	B - B	1996	1995	1997	2003	1996	1995		1997	1995
13	1992 I	1992 II	L - L	2000	1996	1999		2000	1999		2005	2000
14	1992 III	1993 III	S - S	2008	2001	2013	1997	2009	2004		2012	2005
15	1993 IV	1995 I	P - P	2009	2011	2005	2017	2012	2010	2000	2031	2033
16	1995 II	1996 I	O - O	2010	2008	2005	2038	2031	2009	2006	2022	2017
17	1996 II	1997 III	C - C	2020	2041	2015	2013	2032	2016	2002	2021	2024

4. W obrębie koalicji SLD-PSL najbardziej odległy horyzont zakończenia prywatyzacji dotyczy okresu rządów W. Cimoszewicza. Zakończenie prywatyzacji 90% przedsiębiorstw państwowych w tempie charakterystycznym dla koalicji SLD-PSL odsunęłoby się w większości sekcji oraz ogólnie w gospodarce gdzieś do roku 2030 - 2040, a w *Górnictwie* – nawet do roku 2050. Dość szybko zakończono by tylko prywatyzację *Hotelarstwa* (rok 2004).

Tabela 6

Symulacja hipotetycznego roku zakończenia prywatyzacji 50% przedsiębiorstw

Nr wariantu	Przedział czasu		Rząd	Seksja EKD								
	początek	koniec		ogółem	górnictwo	produkcja	energia	budownictwo	handel	hotele	transport	pozostałe
1	1990 II	1990 IV	M - M	1993		1993		1994				1994
2	1990 II	1991 IV	M - B	1994	1997	1994	2021	1994	1995		1997	1994
3	1990 II	1990 II	M - L	1994	1997	1994	2006	1995	1995		1997	1995
4	1990 II	1993 III	M - S	1996	1998	1996	2002	1996	1997		1999	1996
5	1990 II	1995 I	M - P	1998	1999	1998	1998	1998	1998	2030	2002	1998
6	1990 II	1996 I	M - O	1999	2000	1999	1999	1999	1999	2008	2004	1999
7	1990 II	1997 III	M - C	2000	2002	1999	2000	2001	2001		2007	2001
8	1993 IV	1995 I	P - P	2003	2005	2001	2005	2005	2005	1999	2027	2015
9	1993 IV	1996 I	P - O	2003	2005	2000	2013	2008	2004	1999	2024	2011
10	1993 IV	1997 III	P - C	2004	2005	1999	2005	2012	2003		2020	2008
11	1990 II	1990 IV	M - M	1993		1993		1994				1994
12	1991 I	1991 IV	B - B	1996	1995	1997	2002	1995	1995		1997	1995
13	1992 I	1992 II	L - L	1998	1996	1998		1998	1999		2004	1998
14	1992 III	1993 III	S - S	2005	1999	2008	1996	2005	2002		2011	2001
15	1993 IV	1995 I	P - P	2003	2005	2001	2005	2005	2005	1999	2027	2015
16	1995 II	1996 I	O - O	2003	2002	1999	2013	2013	2003	2002	2018	2006
17	1996 II	1997 III	C - C	2004	2013	1998	2001	2012	2003		2017	2006

5. Z porównania wariantów 1 - 7 widać, że po przejęciu władzy przez każdy następny rząd, horyzont zakończenia prywatyzacji się wydłużał. Może to oznaczać np., że:

- prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych była coraz trudniejsza,
- każdy następny rząd opóźniał procesy prywatyzacyjne w stosunku do poprzedników,
- albo, że każdy kończący pracę rząd pod koniec swej działalności finiszował z prywatyzacją.

6. Gdyby założono sprywatyzowanie 50% przedsiębiorstw państwowych (zob. tabela 6⁹), to intensywność przekształceń własnościowych z okresu rządów W. Cimoszewicza, gwarantowałaby zakończenie takiej, 50 procentowej, prywatyzacji w ciągu najbliższych 5 - 10 lat. Można więc zaryzykować stwierdzenie, że intensywność prywatyzacji w okresie W. Cimoszewicza odpowiadała przekonaniu, że należy sprywatyzować co najwyżej 50% przedsiębiorstw państwowych.

7. Zasadnicze wnioski jakościowe na temat przyspieszania/opóźniania prywatyzacji przy obniżaniu progu sprywatyzowania przedsiębiorstw państwowych, kolejno od 90 do 40% praktycznie są takie same, jak przy

⁹ Przedtem, w tabeli 5, podane są długości okresów prywatyzacji wyznaczone przy założeniu, że sprywatyzowanych zostanie 75% przedsiębiorstw państwowych z początku okresu prywatyzacji.

omówionym szczegółowo wariancie 90%¹⁰. Z uwagi na zmniejszanie procentu prywatyzowanych przedsiębiorstw, w wariantach tych skróceniu – oczywiście – ulega, poprzednio bardzo wydłużony, horyzont zakończenia prywatyzacji.

ATTEMPT TO EVALUATE DYNAMICS OF PRIVATISATION PROCESSES IN STATE OWNED ENTERPRISES IN 1991 - 1997

S u m m a r y

Dynamics of privatisation processes has been evaluated assuming that the course of privatisation of State owned enterprises – just as a majority of „new” economic phenomenons – can be in a longer period described with a logistic curve with enough precision. Such a logistic curve expresses a hypothesis according to which a phenomenon strongly increases in its beginning, next it is still increasing but slower and slower and finally, after having reached a kind of „maturity” – phenomenon practically gets stable. More particularly – it is natural in such a moment that the rate of privatisation becomes slower after a certain time.

It results out of calculations made that if (logistic) course of privatisation continued to follow the rate and intensity from the period of the governments of T. Mazowiecki and H. Suchocka – the privatisation process of about 90 per cent of State owned enterprises should be achieved in practice already today.

On the other hand – if the privatisation process followed from its very beginning, i.e. from 1990, the rate and intensity known from the period of the W. Cimoszewicz government – real privatisation of 90 per cent of enterprises should be expected only until years 2030 - 2040.

As a consequence of initial accelerations and next delays one can suppose that if average intensity of privatisation process from 1990 - 1997 was to be maintained – 90 per cent of enterprises in a majority of sectors of national economy could be privatised only about 2005.

¹⁰ Por. wyniki przedstawione w tabeli 5.